

Briuselis, 2022 05 10
SWD(2022) 140 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

[...]

pridedamas prie

**KOMISIJOS REGLAMENTO (ES) .../... dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo
101 straipsnio 3 dalies taikymo tam tikrų rūšių vertikaliesiems susitarimams ir
suderintiems veiksams**

**KOMISIJOS KOMUNIKATO dėl Komisijos komunikato „Vertikaliųjų apribojimų
gairės“ projekto turinio patvirtinimo**

{C(2022) 3015 final} - {SEC(2022) 198 final} - {SWD(2022) 139 final}

Santraukos lentelė
Poveikio vertinimas, pridedamas prie peržiūrėto Vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties reglamento (toliau – VSBIR) ir peržiūrėtų Vertikaliųjų apribojimų gairių (toliau – Vertikaliosios gairės)
A. Būtinybė imtis veiksmų
Kokia tai problema ir kodėl ji yra ES masto?
Vertinimo rezultatai patvirtino, kad VSBIR ir Vertikaliosios gairės yra naudingos priemonės, palengvinančios vertikaliųjų susitarimų vertinimą pagal ES antimonopolinę teisę. Tačiau iš šių rezultatų taip pat matyti, kad nuo to laiko, kai buvo priimtos šios taisyklės, rinka iš esmės pasikeitė, visų pirma dėl spartaus internetinės prekybos apimties augimo ir naujų rinkos dalyvių, pavyzdžiui, interneto platformų. Atsižvelgiant į tai, atlikus vertinimą padaryta išvada, kad tam tikrose srityse taisyklės neveikia tinkamai arba veikia ne taip gerai, kaip derėtų. Visų pirma, būtina patikslinti apsaugos taisyklės taikymo apimtį keturiose srityse. Dvejopas platinimas – tai atvejis, kai tiekėjas parduoda prekes ar teikia paslaugas ne tik pradinės, bet ir galutinės grandies rinkose, taip konkuruodamas su savo nepriklausomais platintojais. Viena vertus, iš vertinimo rezultatų matyti, kad, atsižvelgiant į didėjančią dvejopo platinimo naudojimą, pagal 2010 m. VSBIR išimtis vertikaliesiems susitarimams gali būti taikoma tais atvejais, kai problemos, susijusios su horizontaliąja konkurencija, nebėra nedidelės, visų pirma kalbant apie tiekėjo ir platintojų keitimąsi informacija, taip pat apie mišrias platformas. Kita vertus, vertinimo rezultatai rodo, kad į dvejopam platinimui taikomos išimties apimtį gali būti tikslinga įtraukti ir didmenininkus bei importuotojus. Paritetinių įsipareigojimų atveju įmonė savo prekes arba paslaugas savo susitariančiajai šaliai turi siūlyti tokiais arba palankesniais sąlygomis, kokiomis jos siūlomos trečiosioms šalims. 2010 m. VSBIR apima visus paritetinius įsipareigojimus. Tačiau iš vertinimo rezultatų matyti, kad vis dažniau taikomi mažmeninės prekybos paritetiniai įsipareigojimai, o kelių platformų mažmeninės prekybos paritetiniai įsipareigojimai nebūtinai tenkina Sutarties 101 straipsnio 3 dalyje nustatytas sąlygas, todėl bendroji išimtis jiems neturėtų būti taikoma. Aktyvaus pardavimo ribojimas yra platintojo gebėjimo aktyviai kreiptis į klientų grupes arba teritorijas ribojimas. Remiantis vertinimo metu surinktais įrodymais, 2010 m. VSBIR yra nepakankamai lankstus ir kai kuriais atvejais aktyvaus pardavimo ribojimas galėtų atitikti išimties taikymo sąlygas. Pagal 2010 m. VSBIR draudimas parduoti internetu laikomas griežtu apribojimu. Tokio paties požiūrio laikomasi dėl tam tikrų netiesioginių pardavimo internetu apribojimų, pvz., kai tam pačiam platintojui nustatoma didesnė internetu parduodamų produktų didmeninė kaina, nei ne internetu parduodamų produktų kaina (dvejopa kainodara), arba kai nustatomi pardavimo internetu kriterijai, kurie iš esmės nėra lygiaverčiai kriterijams, nustatytiems pardavimui fizinėse parduotuvėse (lygiavertiškumo principas). Panašu, kad šie apribojimai aplinkoje, kurioje internetinė prekyba tapo atskiru pardavimo kanalu, kuriam nebėra būtina taikyti to paties lygio specialios apsaugos kaip anksčiau, o fizinės parduotuvės susiduria su didesniu spaudimu, nebėra tinkami.
Ką reikėtų pasiekti?
Bendrasis šios iniciatyvos tikslas – nustatyti įmonėms paprastesnes, aiškesnes ir atnaujintas taisykles bei gaires, kurios padėtų joms pačioms įvertinti savo vertikaliųjų susitarimų atitikimą Sutarties 101 straipsniui aplinkoje, kuri pasikeitė dėl internetinės prekybos ir internetinių platformų augimo, taip pat palengvinti Komisijos, NKI ir nacionalinių teismų atliekamą vykdymo užtikrinimo darbą.
Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda (subsidiarumo principas)?
Subsidiarumo principas netaikomas, kadangi ES turi išimtinę kompetenciją konkurencijos srityje. VSBIR suteikiama apsauga nuo ES konkurencijos teisės taikymo, o tokią apsaugą galima suteikti tik ES lygmeniu, todėl šis reglamentas teikia pridėtinės vertės, palyginti su

esamomis bendresnio pobūdžio ir nacionaliniu lygmeniu fragmentuotomis Sutarties 101 straipsnio taikymo gairėmis.

B. Sprendimai

Kokių yra galimybių pasiekti šiuos tikslus? Ar viena iš galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia?

Kiekvienoje iš sričių, kurios įtrauktos į poveikio vertinimą, atskaitos scenarijus grindžiamas 2010 m. VSBIR ir Vertikaliųjų gairių taisyklių ir nurodymų išlaikymu.

Kalbant apie *dvejopą platinimą*, pagal **1 galimybę** bendroji išimtis jam būtų taikoma toliau, tik siauresniu mastu. Visų pirma, pasirinkus **1a galimybę** išimtis būtų taikoma tik tais atvejais, kai šalių bendra mažmeninės rinkos dalis neviršija 10 %. Pagal **1b galimybę** bendroji išimtis būtų taikoma visiems dvejopo platinimo susitarimų aspektams, išskyrus tam tikrų rūšių keitimąsi informacija. Pagal **1c galimybę** bendroji išimtis nebūtų taikoma mišrių platformų vertikaliesiems susitarimams. Remiantis **2 galimybe** dvejopam platinimui taikoma bendroji išimtis būtų visiškai panaikinta. Remiantis **3 galimybe** į bendrosios išimties taikymo sritį būtų įtrauktas didmenininkų ir importuotojų vykdomas dvejopas platinimas. Tinkamiausia galimybe laikomas 1b, 1c ir 3 galimybių derinys.

Kalbant apie *paritetinius įsipareigojimus*, pagal **1 galimybę** iš VSBIR taikymo srities būtų pašalinti kelių platformų mažmeninės prekybos paritetiniai įsipareigojimai. Todėl turėtų būti atliekamas atskiras šių paritetinių įsipareigojimų vertinimas pagal Sutarties 101 straipsnį. Pagal **2 galimybę** iš VSBIR taikymo srities būtų pašalinti visų rūšių paritetiniai įsipareigojimai. Tinkamiausia galimybe laikoma 1 politikos galimybė.

Kalbant apie *aktyvaus pardavimo ribojimą*, pagal **1 galimybę** būtų nustatyta daugiau išimties atvejų, kuriais tiems apribojimams taikoma bendroji išimtis. Visų pirma, pagal **1a galimybę** vienoje teritorijoje būtų galima derinti skirtingas platinimo sistemas. Pagal **1b galimybę** tiekėjas tam tikrai teritorijai arba klientų grupei galėtų paskirti daugiau nei vieną išimtinį platintoją (bendra išimtinė teisė). Pagal **1c galimybę** tiekėjas galėtų apriboti savo pirkėjų vykdomą aktyvų pardavimą, o taip pat savo pirkėjų klientų vykdomą aktyvų pardavimą (perkėlimas). Pasirinkus **2 galimybę**, tiekėjas galėtų apriboti aktyvų ir pasyvų pardavimą ne iš teritorijos, kurioje veikia pasirinktinio platinimo sistema, toje teritorijoje esantiems neįgaliesiems platintojams. Tinkamiausia galimybe laikomas 1b, 1c ir 2 galimybių derinys.

Kalbant apie *netiesioginius pardavimo internetu apribojimus*, pagal **1 galimybę** iš griežtų apribojimų sąrašo būtų pašalinta dviguba kainodara. Pasirinkus **2 galimybę**, iš to sąrašo būtų pašalintas lygiavertiškumo principas. Tinkamiausia galimybe laikomas 1 ir 2 galimybių derinys.

Kokios yra įvairių suinteresuotųjų subjektų nuomonės? Kas kuriai galimybei pritaria?

VSBIR ir Vertikaliųjų gairių peržiūrai pritarė visų kategorijų suinteresuotieji subjektai. Konkrečių suinteresuotųjų subjektų nuomonės dėl visų keturių sričių, kurios įtrauktos į poveikio vertinimą, skiriasi.

Kalbant apie **dvejopą platinimą**, suinteresuotieji subjektai paprastai nepalaikė 2 galimybės, pagal kurią dvejopam platinimui taikoma bendroji išimtis būtų visiškai panaikinta. Tačiau visų kategorijų suinteresuotieji subjektai paprastai palaikė 3 galimybę, pagal kurią į išimties taikymo sritį būtų įtraukti didmenininkai ir importuotojai. 1a galimybė susilaukė nepritarimo iš visų kategorijų suinteresuotųjų subjektų, visų pirma dėl su ja susijusių praktinių kliūčių. Dėl 1b galimybės nuomonės išsiskyrė, nors dauguma suinteresuotųjų subjektų sutiko su informacijos keitimosi svarba dvejopo platinimu atveju, tačiau ir su tuo, kad šis keitimasis gali kelti susirūpinimą dėl horizontaliosios konkurencijos. 1c galimybei, susijusiai su mišrių platformų pašalinimu iš išimties taikymo srities, ypač pritarė NKI.

Kalbant apie **paritetinius įsipareigojimus**, kai kurios NKI ir didelė dalis interneto tarpininkų, platintojų, advokatų kontorų ir tiekėjams bei platintojams atstovaujančių verslo asociacijų pritarė 1 galimybei. 2 galimybę taip pat palaikė kelios NKI, vartotojų asociacija ir dauguma

tiekėjų.

Kalbant apie **aktyvaus pardavimo ribojimą**, 1a galimybę daugiausia palaikė tiekėjai, o NKI, mažmenininkai ir vartotojų asociacija dėl jos pareiškė tam tikrą susirūpinimą. Dauguma suinteresuotųjų subjektų palaikė 1b ir 1c galimybes su sąlyga, kad būtų nustatytos aiškios jų taikymo ribos. 2 galimybę palaikė visų kategorijų suinteresuotieji subjektai.

Kalbant apie **netiesioginius pardavimo internetu apribojimus**, tiekėjai, advokatų kontoros, kai kurie platintojai ir kai kurios NKI pritarė 1 galimybei, o interneto tarpininkai bei kai kurie platintojai dėl jos pareiškė tam tikrą susirūpinimą, kurį galėtų išsklaidyti ribojimo principo taikymas. Dauguma visų kategorijų suinteresuotųjų subjektų palaikė 2 galimybę.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?

Pagrindinis su dvejopu platinimu susijusios tinkamiausios galimybės pranašumas būtų tai, kad sumažėtų neigiamas poveikis konkurencijai, galintis kilti dėl informacijos keitimosi dvejopo platinimu atveju ir dėl dvejopo platinimo procese dalyvaujančių mišrių platformų. Be to, dėl jos taip pat sumažėtų dvejopo platinimo procese dalyvaujantiems didmenininkams ir importuotojams tenkančios reikalavimų laikymosi išlaidos.

Kalbant apie paritetinius įsipareigojimus, numatoma, kad įgyvendinus tinkamiausią galimybę būtų rečiau taikomi kelių platformų mažmeninės prekybos paritetiniai įsipareigojimai, taigi, sumažėtų jų neigiamas poveikis.

Kaip pagrindinius tinkamiausios galimybės, susijusios su aktyvaus pardavimo ribojimu, privalumus galima nurodyti tai, kad pasirinkus šią galimybę sumažėtų tiekėjams tenkančios reikalavimų laikymosi išlaidos ir jie galėtų lanksčiau apsaugoti išimtinių ir pasirinktinių platintojų investicijas.

Kalbant apie dvejopą kainodarą ir lygiavertiškumo kriterijus, įgyvendinus tinkamiausią galimybę sumažėtų tiekėjams tenkančios reikalavimų laikymosi išlaidos, taip sumažėtų platintojų išlaidos, jei jiems nebereikėtų paisyti kriterijų, kurie neatitinka jų naudojamo kanalo.

Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?

Nors bendroji išimtis tam tikriems apribojimams nebebūtų taikoma ir dėl to padidėtų suinteresuotųjų subjektų, kurie nebegalėtų vadovautis VSBIR nustatytais paprastesnėmis taisyklėmis, kad galėtų patys įvertinti savo susitarimus, išlaidos, bendroji išimtis būtų taikoma kitiems apribojimams, kurie šiuo metu nepatenka į VSBIR taikymo sritį, ir suinteresuotųjų subjektų išlaidos dėl to sumažėtų. Tad atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, įmonėms tenkančios reikalavimų laikymosi išlaidos įgyvendinus šią iniciatyvą neturėtų reikšmingai padidėti. Ši iniciatyva taip pat padėtų mažinti išlaidas, nes būtų supaprastintos sudėtingos taisyklių sritys ir suvienodintos gairės.

Koks bus poveikis MVĮ ir konkurencingumui?

Su **dvejopu platinimu** susijusi tinkamiausia galimybė padėtų šalinti antikonkurencinį poveikį, kartu būtų sudaromos sąlygos patirti dvejopo platinimo daromą konkurencijai palankų poveikį, taigi, ji teigiamai atsilieptų konkurencijai. Tinkamiausia galimybė MVĮ būtų naudinga iš esmės tiek pat, kiek kitoms įmonėms, kadangi taisyklės apima aiškias ir pravarčias gaires, kad MVĮ galėtų nustatyti, kokiam keitimuisi informacija VSBIR netaikomas ir kokiais atvejais dėl mišrias platformas (visų pirma tas, kurios neturi įtakos rinkoje) apimančio dvejopo platinimo nekiltų konkurencijos problemų.

Su **paritetiniais įsipareigojimais** susijusi tinkamiausia galimybė turėtų teigiamą poveikį internetinių tarpininkavimo paslaugų teikimo konkurencijai, tuo pačiu ir įmonėms, įskaitant MVĮ, kurios naudojasi tomis paslaugomis savo produktams parduoti. Be to, ji būtų naudinga naujiems ar mažesniems interneto tarpininkams, siekiantiems patekti į tarpininkavimo paslaugų rinkas arba plėsti savo veiklą jose.

Kalbant apie aktyvaus pardavimo ribojimą, įgyvendinus tinkamiausią galimybę apskritai padidėtų išimtinio ir pasirinktinio platinimo sistemų (taip pat ir MVI) veiksmingumas. Kadangi būtų nustatytos aiškos bendros išimtinės teisės ir perkėlimo principo taikymo ribos, dėl to taip pat išaugtų to paties prekių ženklo platintojų konkurencija. Su netiesioginiais pardavimo internetu apribojimais susijusi tinkamiausia galimybė turėtų teigiamą poveikį konkurencijai, taip pat, platesniu mastu, įmonėms ir MVI, kadangi ji leistų joms išlaikyti savo, be kita ko, savo fizinių parduotuvių, konkurencingumą.
Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?
Apskritai ši iniciatyva neturėtų didelio praktinio poveikio vertinimui, kurį vykdymo užtikrinimo institucijos atlieka užtikrindamos Sutarties 101 straipsnio vykdymą. Taip yra todėl, kad šia iniciatyva nebūtų keičiama pagrindinė VSBIR nustatyta vertinimo struktūra ir pagrindas. Be to, pati iniciatyva neturėtų didelio poveikio nacionaliniams biudžetams.
Ar bus dar koks nors didelis poveikis?
Numatoma, kad, be tiesioginio poveikio įmonėms, konkurencijai ir vidaus rinkai, tinkamiausios galimybės turės ir netiesioginį poveikį vartotojams. Dėl šios iniciatyvos, į dvejopam platinimui taikomos išimties sritį įtraukus didmenininkus ir importuotojus, turėtų padidėti vartotojų pasirinkimas; dėl bendros išimtinės teisės turėtų išaugti to paties prekių ženklo platintojų konkurencija; dėl geresnės platintojų investicijų apsaugos turėtų būti teikiamos geresnės paslaugos iki ir po pardavimo; iš griežtų apribojimų sąrašo pašalinus dvejopą kainodarą ir nelygiaverčių kriterijų taikymą, turėtų išaugti fizinių parduotuvių konkurencingumas ir padidėti platinimo internetu ir ne internetu veiksmingumas. Ši iniciatyva taip pat turi poveikį vykdymo užtikrinimo institucijoms – priklausomai nuo atitinkamos srities, dėl šios iniciatyvos vykdymo užtikrinimo išlaidos arba mažėtų, arba ji joms turėtų neutralų poveikį.
Proporcingumo principas
Kiekvienai taisyklių sričiai tinkamiausia galimybė būtų proporcinga, nes ja vengiama viršyti tai, kas būtina siekiant patikslinti VSBIR nustatytos apsaugos taisyklės taikymo sritį.
D. Tolesni veiksmai
Kada politika bus persvarstoma?
Numatoma, kad ši iniciatyva galios 12 metų. Tuo tarpu Komisija stebės, kaip veikia peržiūrėtos taisyklės, visų pirma remdamasi savo ir NKI vykdymo užtikrinimo patirtimi, nacionaliniams ir Sąjungoms teismams teikiamais klausimais dėl aiškinimo ir neoficialių diskusijų su suinteresuotaisiais subjektais rezultatais. Ne vėliau kaip 2030 m. birželio mėn. Komisija įvertins peržiūrėtų taisyklių veikimą ir parengs vertinimo ataskaitą, <i>inter alia</i>, remdamasi tęstinės stebėsenos metu surinkta informacija.